

PROTEHÁ BO MES KONTRA DI SANGURA I PREVENÍ LUGANAN DI BRUI DI SANGURA

Informashon tokante malesa ku sanguranan por transmití i kiko bo mes por hasi!

DEPARTAMENTU DI SALUBRIDAT PÚBLIKO

KIKO BO MES POR HASI PA EVITÁ PIKÁ DI SANGURA?

1. Usa un repelente ku ta kontené 30% di Deet segun (e instrukshon riba e bòter).
2. Sòru pa bo kas ta liber di sangura, tene e bentana i portanan será òf traha skrin. E sangura *Aedes aegypti* ta pika den dia i ta mas aktivo mainta trempan i atardi.
3. Drumí, tambe den dia, bou di un muskitero.
4. Bisti paña di kolonan kla, karson largu, kamisa manga largu, mea i sapatu será, prinsipalmente mainta trempan i atardi lat.
5. Sòru pa sanguranan no piká bo. Bo por kontaminá otro hende via di sangura na momento ku bo tin e síntomanan di un di e malesanan aki.

KUA TA E MALESANAN KU E SANGURA POR TRANSMITÍ NA BONEIRU?

Dengue, Chikungunya i Zika ta malesanan okashoná dor di un vírüs ku e sangura *Aedes aegypti* ta transmití. E sangura aki bo por rekonosé na su patanan pretu ku strepi blanku.

Síntoma di Dengue

- keintura/doló di kabes
- doló tras di wowo/ doló di múskulo i skarnir
- iritashon di kueru

Síntoma di Chikungunya

- keintura/doló di kabes
- iritashon di kueru
- doló fuerte di skarnir /doló di múskulo/ doló di lomba
- walmentu di stoma/arohá

Síntoma di Zika

- keintura/doló di kabes
- iritashon di kueru
- wowo kòrá/ doló di skarnir/doló di spir

Zika i embaraso

Bo tin pregunta tokante di e relashon entre Zika i embaraso? Bo por tuma kontakto ku e Departamentu Salubridat Públiko (e datonan di kontakto ta para den e foyeto aki).

Tratamentu

No tin tratamentu kontra di Dengue, Chikungunya i Zika, ni tin bakuna pa nan tampoko. Si bo ta sinti síntomanan paresido na esnan menshoná, akudí serka bo dòkter di kas. Laga bo dòkter konsehá bo tokante di remedi pa aliviá e síntomanan manera keintura i doló.

**Prevení Zika, Dengue i Chikungunya!
Eliminá tur lugánan di brui di sangura!**

Prevenshon

Bo por prevení sangura dor di eliminá tur lugá di brui di sangura den bo kas, kurá i besindario. Sangura ta pone webu den awa kla ku ta pará ketu. Eliminá tur opheto ku por kontené awa den bo kurá, kas i besindario. Eliminá tur kos kaminda awa por keda pará aden, manera hèmber, bòter, baki di kuminda, baki di mata i tayer di outo. Si bo tin pregunta tokante kon pa fangu awa di yobe, tuma kontakto ku sekshon Vèktor Kontrol.

Pa mas informashon tokante malesanan transmití via di Sangura, prevenshon di sangura i molèster di sangura komuniká ku **Departamentu di Salubridat Públiko (+599) 717-2211**

E foyeto aki ta un publikashon di Entidat Públiko Boneiru. Direktorado Komunitat i Kuido, Departamentu di Salubridat Públiko Kaya Neerlandia 41, Kralendijk, Bonaire C.N.

BESCHERM UZELF TEGEN MUGGEN EN VOORKOM BROED- PLAATSEN VAN MUGGEN

Informatie over ziekten die
muggen kunnen overbrengen
en wat u zelf kunt doen!

AFDELING PUBLIEKE GEZONDHEID

WAT KUNT U ZELF DOEN OM TE VOORKOMEN DAT U GEPRIKT WORDT?

1. Gebruik een spray/lotion die minimaal 30% DEET bevat volgens de gebruiksaanwijzing.
2. Zorg dat uw huis muggenvrij is, door het dichthouden van ramen en deuren en/of gebruik te maken van horren en screens. De *Aedes aegypti* mug prikt overdag en is het meest actief in de vroege ochtend en late middag.
3. Slaap, ook overdag, onder een klamboe.
4. Draag licht gekleurde kleding, lange broek, lange mouwen, sokken en gesloten schoenen, vooral vroeg in de ochtend en laat in de middag.
5. Zorg ervoor dat u niet geprikt wordt door muggen. U bent besmettelijk voor anderen, via muggen, wanneer u symptomen heeft van één van deze ziekten.

WELKE ZIEKTES KUNNEN MUGGEN OVERBRENGEN OP BONAIRE?

Dengue, Chikungunya en Zika zijn virusziektes die worden overgebracht door de *Aedes aegypti* mug. Deze mug kunt u herkennen aan de zwarte pootjes met witte strepen.

Symptomen Dengue

- koorts/hoofdpijn
- pijn achter de ogen/spier en gewrichtspijn
- huiduitslag

Symptomen Chikungunya

- koorts/hoofdpijn
- huiduitslag
- ernstige gewrichtspijn/ spierpijn/rugpijn
- misselijkheid/braken

Symptomen Zika

- koorts/hoofdpijn
- huiduitslag
- rode ogen/ pijn in de gewrichten/ spierpijn

Zika en zwangerschap

Heeft u vragen over het verband tussen Zika en zwangerschap? Neem dan contact op met afdeling Publieke Gezondheid (contactgegevens staan in deze folder).

Behandeling

Er is geen behandeling tegen Dengue, Chikungunya en Zika. Er is ook geen vaccinatie. Wanneer u symptomen heeft, zoals de hier genoemde, dan wordt u aangeraden naar uw huisarts te gaan. De huisarts kan laboratorium-onderzoek laten doen en u adviseren wat te doen tegen de koorts en de pijn.

**Voorkom Zika, Dengue en Chikungunya!
Verwijder alle broedplaatsen van muggen!**

Preventie van broedplaatsen

U kunt deze ziektes voorkomen door muggen geen kans te geven om u te prikken en door muggen niet te laten broeden in uw omgeving. Muggen broeden in stilstaand helder water. Verwijder alle voorwerpen die water kunnen bevatten in uw tuin, huis en omgeving. Verwijder alles waar water in kan blijven staan zoals emmers, flessen, etensbakjes, plantenbakken en autobanden. Mocht u vragen hebben over het opvangen van water voor bijvoorbeeld uw planten, neem dan contact op met Sectie Vector Controle voor advies.

Voor meer informatie over ziektes die worden overgedragen door muggen, preventie van muggen en muggenoverlast kunt u contact opnemen met de **Afdeling Publieke Gezondheid (+599) 717-2211**

Deze folder is een uitgave van Openbaar Lichaam Bonaire. Directie Samenleving & Zorg. Afdeling Publieke Gezondheid Kaya Neerlandia 41, Kralendijk, Bonaire C.N.